

Sidste Nyt fra 2005

Efter en stille periode vågner vi så småt til live igen.

20. Marts

I forbindelse med en tur til Billund Lufthavn benytter Niels lejligheden til at køre lidt mere syd på, hvilket resulterer i besøg på 4 stationer.

29. Marts

Under en tur til Tversted sammen med Niels får Stine scoret 5 stationer. Blandt dem Knøsen, hvor vi undrer os over et ikke tidligere bemærket postament af mursten, som er placeret nedenfor og et stykke fra det rigtige.

29. Marts

Tirsdag efter Påske talte jeg med en medarbejder hos Kort- & Matrikel-styrelsen, Johan Reiter, som i sin tid var så venlig at give mig mange oplysninger og tilsende kort m.m.

Ved oplysningen om og de foreløbige resultater af vort virke blev han meget glædeligt overrasket og udtrykte stor tilfredshed med, at nogle brød sig om "hans" postamenter, ligesom han ønskede os held med det videre forløb.

Jeg stillede ham nogle af de spørgsmål, som vi er stødt på hen ad vejen og fik følgende forklaringer.

Betegnelsen GM på postamenter er forkortelse for Grad Målingen, hvis betydning egentligt stammer fra franskmændenes forsøg på at måle afstanden fra ækvator til Nordpolen, som på et vist tidspunkt var udgangspunkt for fastlæggelse af længden 1 meter.

Når vi flere steder er stødt på en station med både et granitpostament og et nærtstående murstenspostament, skyldes det behovet for et noget kraftigere fundament i forbindelse med stort og tung grej - vinkelmåler - til astronomiske målinger.

Murstensfundamentet kan også være opbygget, så det indeslutter granit-stenen. Det er f.eks. tilfældet på Agri Bavnehøj.

Han vil også kunne give os svar på vor formodning om to slettede stationer, nemlig Espelunden i Kbh. og Sdr.Havrvig på Holmsland Klit.

Da jeg fortalte, at vi havde været ved hovedstationen i Buddinge, tilføjede han, at der nu var i alt 3 hovedstationer med elektronisk måle- & kommunikations-netværk.

Den ene, kaldet Suldrup, er placeret på motorvejsrastepladsen "Himmerland", og den anden, kaldet Skærup, er placeret på motorvejs-rastepladsen "Skærup" ved Vejle. De er vist nok begge beliggende i den vestlige plads.

De er nu begge tilføjet på kort og lister og venter så bare på at blive besøgt.

20. Maj

Nordmanden Roger Pihl får særdeles megen pressedækning ved udgivelsen af sin bog "Guide til Danmarks Bjerge".

Han påstår på en forunderlig og herlig facon at have bestegt alle 184 højdepunkter over 100 m i Danmark.

Niels har begået en fortegnelse med 519 højdepunkter over 100 m og sender et "Genmæle" til "Bagsiden" af "Ingeniøren", hvis redaktør Lynch altid er god for en skæv vinkel.

Det resulterer i en direkte kontakt med Nordmanden, som viser sig også at have stor indsigt i kort, højder og postamenter,

Han roser vor hjemmeside, ligesom han spørger om optagelseskriterier og mener, at vi vist lider af samme sygdommen.

På "Bagsiden" er vi nu omtalt og med et billede af formanden på Søhedens Bakke.

Det trekantede Danmark

Mange af vore gamle postamenter er et besøg værd

[kartografi

Det stod mig ikke klart, at andre end jeg kunne have den særlige tilbøjelighed at ville dvæle ved de gamle granitpostamenter på diverse bakketoppe og derfra spejle rundt i landskabet med den historiske følelse af at befinde sig ved et fikspunkt i det store videnskabelige landmålingsprojekt, som Videnskabernes Selskab satte i værk i sidste halvdel af 1700-tallet.

Det er som at trykke hånd med den navnkundige matematiker, astronom og geodæt Thomas Bugge (1740-1815), der har en stor del af æren for projektet. God gået du gamle! Nu har vi et danmarkskort!

Et postament er en lav sokkel i hvis top er markeret et punkt, som har været brugt under opmålingen af landet ved såkaldt triangulering. Som bekendt behøver man kun én sidelængde og to vinkler for at definere en trekant, og det er just efter det princip at hele Danmark blev opdelt i trekanter, da bl.a. Thomas Bugge i sin tid skaffede os sikker viden om landets form og udstrækning.

Men så landede et brev fra vor læser i Hobro, Niels Gundersen, som er intet mindre end "selvbestaltet formand for et sammenrend af ærede

medlemmer i Sammenslutningen af Danske Postamentsøgere", i Bagsidens mailboks. Anledning var min omtale af nordmanden Roger Pihls charmerende og nyttige bog "Guide til Danmarks bjerge" (Bagsiden nr. 17).

Formanden har visse indvendinger imod Rogers Pihls angivelse af 184 navngivne danske toppunkter over 100 meter – der er mange flere, mener han. Men det spørgsmål og Roger Pihls kommentarer vender vi tilbage til i et senere nummer. For lad os lige dvæle et øjeblik ved postamenterne, hvoraf den nævnte forening har fundet 327, som

altså står i et trekantetværk, der dækker hele landet.

Niels Gundersen sender et portrætfoto fra postamentet på toppen af Søhedens Bakke i 112 meters højde. Netop der har jeg ikke været, og mit personlige yndlingspostament står slet ikke så højt. Det tager os til gengæld gerne to en halv time i det tidlige forår at nå frem til det. Nemlig de 10-12 km fra p-pladsen i Knudsskov ud til enden af Sydsjællands garanteret smukkeste vandretur til den yderste knold af Knudshoved Odde. Postamentet står vel kun 10-15 m oppe, men hvilken udsigt!

◁ **SMUKT POSTAMENT.**
Redaktørens yndlingspostament står yderst på Knudshoved Odde.

Herfra kunne Thomas Bugge, hvis han da nogensinde var her, tegne videre på sine trekanter ved at sigte over til Karrebæksminde mod nord og Femø mod syd. Det samme gør vi andre, mens vi nyder den høje himmel, lærkesangen, lyset over vandet til alle sider og vor medbragte mad – samt en kølig pilsner.

Også det sidste håber jeg tilkom Thomas Bugge. [Lynch]

△ **HØJT POSTAMENT.**
Formand Niels Gundersen ved postamentet på Søhedens Bakke på 112 m.

Det viser sig, at Lynch har fotograferet postamentet på Knudshoved Odde, og måske også har en snert af sygdommen, som Nordmanden kalder det.

Adressen på hjemmesiden vil senere komme på Bagsiden.

08. Maj

På en tur i det sydøstlige Himmerland med de to gamle skolekammerater Niels og Leif er det så “heldigt”, at de kommer forbi 5 postamenter, som Leif kan tilføje samlingen.

På Hohøj ved Mariager konstaterer de, at man i betonfundamentet faktisk kan ane omridset af det tidligere omtalte postament af mursten.

Vi har nu med sikkerhed fundet forklaringen på vores tidligere forundring over disse murstenspostamenter, som dels kan være muret op uden om granitstenen, og dels være fritstående ved siden af granitpostamentet.

13. Maj

Peer er for alvor kommet i gang på Sjælland.

Men også på en tur over Fyn og til Jylland har han været meget aktiv.

15. Maj

På familien Gundersens årlige Pinsetur i det vestlige Himmerland, Hanherred og Mors kommer man “tilfældigvis” forbi 5 postamenter, som alle bliver indtaget på behørig vis.

03. Juni

Vi har endnu engang fået rosende omtale på Bagsiden af Ingeniøren.

Hjemmesiden adresse er ligeledes angivet.

Vi har mindst 519 fjelde

– over kote 100. Men kun de 184 var værd at skrive hjem om

Topmøde

Min berettigede hyldest til geodæten *Thomas Bugge*, hvis trianguleringer i 1700-tallet bidrog væsentligt til at tegne det første troværdige Danmarks-kort og hvad deraf fulgte, var som nævnt (Bagsiden nr. 20) forårsaget af en mail fra ingen ringere end formanden for "Sammenslutningen af Danske Postamentsøgere" *Niels Gundersen* i Hobro.

Han skrev egentligt for at fortælle, at nordmanden *Roger Pihl*s herlige billed- og historiebog "Guide til Danmarks bjerge" (som mærkeligt nok endnu ikke er udsolgt fra forlaget "Introite!") uberegtiget påstår, at vi kun har 184 højdepunkter over 100 meter. Foreningen kan nemlig fremlægge en fortegnelse

over 519 – heraf 360 navngivne – punkter over denne magiske kote, og der findes faktisk endnu flere, fremgår det.

Egentlig ærger det jo *Niels Gundersen*, at det er en nordmand, der fører sig frem som ekspert i danske fjelde, når nu hans forening ved så meget om vores topografi ved systematisk at opsoge postamenterne på de trigonometriske stationer. Gennem intense kortstudier (og lidt hjælp fra Kort- & Matrikelstyrelsen) har man fundet frem til, at der findes 327 af slagsen, placeret i et elegant trekantnetværk, der dækker hele landet. Indtil nu har medlemmerne opsoget og fotograferet 237 af disse postamenter, der fortrinsvis er af granit.

Jeg kan i øvrigt anbefale foreningens fortrinlige hjemmeside, www.postamenter.dk

Roger Pihl svarer med at henvise til, at han skriver i sin bog, at han har baseret sine bestigninger på Kort- & Matrikelstyrelsens 1:100.000 kort – samt at højdepunkterne skulle have et navn. "Ellers er det ligesom ikke et sted". I umiddelbar nærhed af sådanne toppe findes gerne flere højdepunkter over 100 meter som en del af et højtliggende landskab, men det gør dem ikke værdige til selvstændig omtale.

Hvis *Roger Pihl* havde taget udgangspunkt i 1:25.000-kortet, havde han fundet langt flere 100 meter-toppe, men spørgsmålet er, om der havde været ret meget mere at fortælle. Hans vellykket gennemførte projekt har været at bestige og fortælle de mange interessante historier, der knytter sig til Danmarks høj-

depunkter – ikke at drive videnskab eller statistik.

Desuden kan man diskutere definitionen på et selvstændigt højdepunkt, hvilket i øvrigt efter sigende netop er sket på foranledning af foreningen "Ejer Bavneshøjs Venner". Men dette tekniske spørgsmål må vi vende tilbage til ved en senere lejlighed, for nu er pladsen ved at slippe op i denne uge.

Til beroligelse for de mange læsere, som er bekymrede for om topfolkenes strid kan få konsekvenser for de venskabelige relationer til vort broderfolk i Norges klippeland, kan jeg oplyse, at kommunikationen mellem *Niels Gundersen* og *Roger Pihl* er endt fredeligt med gensidig højagtelse og venskabserklæringer mellem tydeligvis beslægtede ånder. [Lynch]

Redaktøren Lynch har også sendt sit billede af postamentet på Spidsen, og det er med tak herefter medtaget i samlingen.

07. Juni

En lang række spotninger, som Peer kalder det, i løbet af foråret bringer ham nu højt på statuslisten.

I fælleskab har vi besøgt 78.8 % af alle landets stationer.

23. Juni

På en rundtur på Fyn når Leif og Niels at besøge 11 stationer.

På Ravnebakke i udkanten af Odense er postamentet borte.

Skabohuse ved Nyborg viste sig at være et moderne postament af en rustfri stålholder indstøbt i kraftige plastrør.

Den har sikkert været anvendt som fast pejlepunkt i forbindelse med byggeriet af broen over Storebælt.

Herefter mangler vi kun at besøge 2 stationer på Fyn, foruden 8 på omliggende øer.

08. August

Den megen og flotte omtale af Sammenslutningens aktiviteter i "Ingeniøren" kan tydeligt aflæses i hjemmesidens statistik.

April måned viser f.eks. 12 besøg, mens juni topper med 405.

Siden starten i april 2004 har hjemmesiden haft 1389 besøg.

Også Peer mener at kunne konstatere mere færden omkring postamenterne end tidligere

13. August

På vej til Lolland benytter Niels lejligheden til at opsoge de 2 manglende stationer på Fyn.

På vejen hjem over det sydlige Sjælland nås også at besøge et par stationer.

Mystikken omkring stationen Skovsgård ved Gyldenholm forsøges løst.

Stationen er markeret med ring og nummeret 20374 på kortet fra KMS.

Men stationen er ikke vist på 1 cm kortene.

Ved Skovsgård findes et Bagerimuseum og en gammel vindmølle uden hat og vinger.

Møllen står ganske tæt ved områdets højeste punkt, 52 m.

Måske er postamentet placeret i selve møllen, eller måske skjult i kornmarken.

Det kræver vist en forklaring fra KMS.

15. August

Under en cykletur med "Skovkarlene" på Samsø besøger Leif øens eneste station kaldet Dyret.

27. August

Tove og Birgit Larsen fra Hobro har været på ferie på Anholt og har venligst bidraget med materiale om postamentet der.

September

Gerda og Fritjof Nielsen, - familien fra Holeby, som også leverede os billeder fra Bornholm, har været på Omø og venligst tilsendt os materiale om postamentet der.

September

Niels kontakter KMS og taler med Johan Reijer om problemer med at finde enkelte postamenter.

Han vender telefonisk tilbage og kan meddele, at postamenterne

Ravnebakke ved Odense og Skovsgård Mølle ved Fuglebjerg er sløjfet.

Blæsing Banke ved Havrebjerg har været sløjfet, men findes nu som et betonrør i diget.

05-06. Oktober

Leif og Niels hjemsøger det SV-lige Jylland og finder 13 stationer.

Den ene - Lundsmark - er omgivet af høje majsplanter og venter derfor på senere besøg.

Det på ældre kort markerede postament på Riberhus Borgruin blev konstateret.

Postamentet i Ribe står ganske rigtigt på toppen af domkirkens tårn.

Et times tid bruges i forgæves forsøg på at finde Nørre Løgum, hvis placering i forvejen er omgivet af usikkerhed grundet udeladelser på de fleste kort.

Vi finder den ikke, men bliver senere klar over, at vi har ledt i et forkert område.

Vongshøj er ret usædvanlig, idet postamentet står i bunden af et muret tårn, som har været anvendt til observationer.

Vi støder flere steder på rester af den af tyskerne under første verdenskrig opbyggede forsvarslinie med op mod 800 installationer.

10. Oktober

En henvendelse til Johan Reijer hos KMS bekræfter, at det ikke fundne postament ved Nørre Løgum er eksisterende.

Vi får også oplysninger om den præcise placering, som ikke fremgår af hverken 4- eller 5 cm kortene.

18 Oktober

Fra Peer er ankommet billeder og fortegnelse over de 22 besøg, han gennem flere velforberedte ture har gennemført her i eftersommeren.

Dermed mangler vi kun 4 stationer på Sjælland. Det gælder bl.a. postamentet i Helsingør, som også Niels har set på afstand i kornmarken, Hesselø, som jo nok bliver lidt vanskelig og Multebjerg i Gribskov, som befinder sig på militært område, men som en kontaktperson i forsvaret har lovet hjælp med.

For hele landet fortæller status, at vi nu har nået 91,7 % af de eksisterende postamenter.

30 Oktober

I løbet af weekenden har Peer besøgt flere af de manglende stationer på Sjælland.

Det gik med militær tilladelse og eskorte Multebjerg i Grib Skov.

Endvidere den længe ventende station i kornmarken i Helsingør, som nu var tilgængelig.

Han fandt også efter flere genvordigheder og krumspring frem til KMS Observatoriet i Buddinge, hvor lang tid blev brugt på at undersøge de talrige installationer af forskellig og til dels ubestemmelig art.

Efter denne kraftpræstation mangler han kun at besøge 3 sjællandske stationer, nemlig Hesselø, Omø og Spidsen på Knudhoved Odde.

Samlet mangler vi kun Hesselø for at have Sjælland fulgt ud dækket.

Peer mener med sine flyveforbindelser at kunne klare den sag i løbet af næste år.

13. November

Inger Andersen i Nexø kontaktede KMS med et spørgsmål om postamenter.

Her henviste man til vores hjemmeside.

Hun kontaktede derefter Niels, hvilket har resulteret i en livlig og entusiastisk aktivitet på øen med besøg, billeder og data fra alle 7 postamenter.

Dermed er der også opnået total dækning af stationer på Bornholm.

22. November

Under weekendens tur når Peer at besøge 12 stationen.

Deriblandt nye stationer som den på Strynø, de 4 på Langeland og den manglende Ingershøj på Tåsinge.

Desuden en række kendte stationer på Fyn.

Det bringer hans besøgstal over 100.

25. November

Såvel Stine som Peer har forsøgt at finde stationen, som vi kalder Espelunden.

På ældre kort er placeret i det Københavnske forsvarsværk Vestvolden, som over 15 km strækker sig fra Køge Bugt til Utterslev Mose.

Den blev ikke fundet og derfor anset som sløjfet.

Inger Andersen fra Nekso har imidlertid gennem forespørgsler og ihærdig søgen fundet stationen og fotograferet den. Tak for det.

Da den er nedgravet med toppen i niveau med jordoverfladen, - som den i Klemensker - , var det måske ikke lige det, de to andre kiggede efter.

Peer har nu også fundet den.

01. December

Ved starten på dette projekt med at finde trigonometriske stationer skete det ved at lede i Topografisk Atlas (1:100.000).

Stationerne navngav jeg, såfremt punktet ikke var benævnt, med navnet på den nærmeste lidt større bebyggelse.

Senere hen er navne på mange punkter dukket op, når man ved at benytte KMS's hjemmeside fandt dem på et historisk 4 cm kort.

Disse nye navne har efterhånden erstattet mange af de oprindelige navne i vore fortegninger og tekster til billeder.

01. December

Som det kan ses i Statusbilledet er vi nu tæt på at have besøgt 95 % af alle stationer i landet.

Det kommende år vil kræve sejlads til Læsø, Hesselø, Fænø (ingen færge), Avernakø, Ærø og Enehøje (ingen færge).

Endvidere kørsel til Rømø og Manø (ebbevej) , samt opsamling et par steder i Jylland for at komme på 100 % dækning.